

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3059/2017. (III. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pkf.50.367/2016/2. számú végzése, valamint a 6/2013. Polgári jogegységi határozat, a 2/2014. Polgári jogegységi határozat és az 1/2016. Polgári jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Czirmes György, 1035 Budapest, Szél u. 21.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege szerint az indítványozó deviza alapú kölcsönszerződést kötött egy gazdasági társasággal, mivel azonban a törlesztő-részleteket nem tudta fizetni, a hitelező a szerződést felmondta, és élt az indítványozó ingatlanát érintően kikötött opciós vételi jogával, majd az így tulajdonában került ingatlant továbbértékesítette. Az indítványozó az ingatlan vevője ellen tulajdonjog törlése iránt indított pert. Keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségére – semmisségére – hivatkozással az eredeti állapot helyreállítását, tulajdonjoga visszajegyzését kérte. Az első fokon eljáró Gödöllői Járásbíróság megállapította, hogy a peres eljárás a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1-törvény) hatálya alá esik, ezért a törvény 16. §-a alapján meghozott végzésével az eljárást felfüggesztette. Az eljárás folytatásáról a bíróság 2015. szeptember 10-én hozott végzésében rendelkezett, és egyidejűleg tájékoztatta az indítványozót mint felperest, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2-törvény) alapján az érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonását is kérnie kell, és a „jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a félnek a felek között elszámolásra is kiterjedő és összegszerűen megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie”. Mivel az indítványozó pontosított kereseti kérelme e követelményeknek nem tett eleget, a bíróság a keresetet idézés kibocsátás nélkül elutasította.
- [3] A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 2016. április 7-én kelt 3.Pkf.50.367/2016/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta. Indokolásában rámutatott, hogy a jogvita kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítására irányul, ezért egyértelműen a DH2-törvény hatálya alá tartozik – az ezt vitató felperesi álláspont nem megalapozott –, ennél fogva a keresetlevélnek határozott kérelmet kell tartalmaznia az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására, amely a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítása lehet. Ezt a kérelmet azonban a kereset nem tartalmazza, ezért az nem bírálható el.
- [4] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott kérelmében egyrészt az ügyében hozott jogerős bírósági végzés alaptörvény-ellenességét állítja: úgy véli, a bíróság az Alaptörvénynek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon mintegy „átminősítette” a keresetét deviza alapú szerződés érvénytelensége megállapítására irányuló kérelemnek, és nem döntött a tulajdonjog törlésére irányuló kereseti kérelemről. Ezáltal a bíróság valójában megtagadta tőle az ingatlantulajdonát érintően a bírói jogvédelmet, és a kereseti kérelem átminősítésével összefüggésben indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Az eljárás az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát is megsértette, az eljárás pedig végső soron pedig az Alaptörvény V. cikkének a sérelméhez vezetett.

- [5] Az indítványozó másrészt a Kúria három jogegységi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Indokolása szerint a 6/2013. Polgári jogegységi határozat, a 2/2014. Polgári jogegységi határozat és az 1/2016. Polgári jogegységi határozat egyes – például az árfolyamkockázat telepítésével, az árfolyamkockázat mértékére vonatkozó tájékoztatási kötelezettséggel összefüggő – rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, a kellő felkészülési idő és a kiszámíthatóság, valamint az előreláthatóság követelményét. Továbbá „az alkotmányosság szempontjából kardinális kérdés a tulajdon elvonásra vonatkozó előfeltételek – így többek között a szerződés érvényessége vagy érvénytelensége” – hangzik az érvelés, ennél fogva pedig az említett jogegységi határozatok azzal, hogy a „tulajdonelvonás” előfeltételeit érvényesnek ismerték el, megsértették az Alaptörvény V. cikkét is.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [7] 3.1. Az indítványozó alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezett, és e körben az Abtv. 27. §-a szerinti eljárás lefolytatását kérte, kérelmében azonban a 6/2013. Polgári jogegységi határozat, a 2/2014. Polgári jogegységi határozat és az 1/2016. Polgári jogegységi határozat megsemmisítését is indítványozta, tartalmilag tehát az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványt is előterjesztett.
- [8] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretében csak azok a jogszabályok vonhatók vizsgálat alá, amelyek a jogerős határozatban történt alkalmazásuk folytán az indítványozó vélt jogsérelmét okozták. Mindez az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal támadott jogegységi határozatok Alkotmánybíróság általi felülvizsgálatára is vonatkozik. Az indítványozó által támadott három jogegységi határozat közül azonban egyik sem került alkalmazásra a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pkf.50.367/2016/2. számú végzésében, ezért azoknak a végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panaszban történő megtámadására jelen ügyben nincs lehetőség.
- [9] 3.2. A panaszos arra utal, hogy véleménye szerint a bíróság végzése – tehát az a tény, hogy a bíróság nem adott helyt a kereseti kérelemnek – mintegy hozzájárult ahhoz, hogy az általa jogszerűtlennek tartott ingatlanulajdon-átruházás véglegessé váljon, ezáltal sérült az Alaptörvény V. cikke.
- [10] Az Alaptörvény V. cikke értelmében „[m]indenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint [...] a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához”. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a jogi képviselővel eljáró indítványozó az idézett – a jogos védelem kérdéskörét szabályozó – alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt követelménynek, és nem terjesztett elő olyan okfejtést, illetve nem mutatott rá olyan alkotmányjogi összefüggésre, amelyet az Alaptörvény V. cikke és keresetlevelet – a jogszabályi feltételeknek való meg nem felelés miatt – idézés kibocsátása nélkül elutasító bírósági döntés vonatkozásában az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni.
- [11] 3.3. Az indítványozó úgy véli, a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozva „átminősítette” a kereseti kérelmét, és e vonatkozásban nem tett eleget indokolási kötelezettségének sem. A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét pedig – nem vitatva, hogy az elsőfokú bíróság által hozott végzés elleni fellebbezését elbírálták – lényegében arra alapítja, hogy jogorvoslati kérelme eredménytelen volt.
- [12] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] A 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó

észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [34])

- [14] Az alapul fekvő ügyben az indítványozó által érvénytelennek tartott, deviza alapú kölcsönszerződésen alapuló ingatlan-nyilvántartási bejegyzést – miután az ingatlant továbbértékesítették – további bejegyzés követte. Az első- és másodfokú bírósági végzések értelmében az indítványozó a „kölcsönszerződés teljes semmisségére hivatkozva az eredeti állapot helyreállítása körében tulajdonjoga visszajegyzését kérte”, a törlési kereset mellett tehát az eredeti – az indítványozó és a hitelező mint közvetlen jogszerző közötti – jogügyletet érintő érvénytelenségi kereset előterjesztésére is sor került. A törlési kereset elbírálását szükségképpen megelőzi a kölcsönszerződés érvényességének a kérdésében történő állásfoglalás, ráadásul az indítványozó is kifejezetten a deviza alapú szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként kérte az eredeti állapot helyreállítását (a közvetlen és a további jogszerző tulajdonjogának a törlését és a saját tulajdonjogának visszajegyzését), ami feltételezi az érvénytelenség előzetes megállapítását. Az ügyben hozott bírósági végzések utalnak ezekre az összefüggésekre annak a kérdésnek a vizsgálatakor, hogy a jogvita a DH1-törvény és a DH2-törvény hatálya alá tartozik-e.
- [15] A jogorvoslathoz való jog sérelmével összefüggésben pedig ismételten hangsúlyozni kell, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezetten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ugyanakkor a jogorvoslathoz való jog nem garantálja az érintett által sérelmesnek tartott elsőfokú döntés megváltoztatását, és nem biztosít jogot a számára kedvezőnek tartott döntéshez. Amint arra az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott: „[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyben – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján jelen ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal vagy a jogorvoslathoz való joggal – összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, s amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [17] 4. Mivel a fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben az Abtv. 26. § (1) bekezdésében írt törvényi feltételeknek, illetve a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjába foglalt követelményeinek, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak nem felel meg, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. március 14.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1184/2016.

